

Atıf-GayriTicari-AynıLisanslaPaylaş

EKOLOJİK BİRİM

Prof. Dr. Şükran Şahin

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Peyzaj Mimarlığı Bölümü
Peyzaj Ekolojisi Ders Notu 2003

EKOLOJİK SINIFLAMA

1. Peyzaj Analizi
2. **Ekolojik Sınıflama**
3. Peyzaj Diağnozu
4. Planlama
5. Koordinasyon
6. Uygulama

Ekolojik sınıflar, doğal vejetasyon potansiyeli ile iklim, toprak koşulları (tekstür, drenaj, derinlik, pH değeri, organik madde içeriği, tuzluluk, kireçlilik vb.) morfolojik ve jeolojik yapı, su ilişkileri (özellikle taban suyu seviyesi) gibi nitelik ya da etmenler göz önünde bulundurularak saptanmaktadır. Aynı ya da benzer özellik gösteren peyzaj bölümleri bu açıdan ayrı birer sınıf oluşturmaktadır (Koç ve Şahin 1999).

Olanaklar ölçüsünde yerel alanları da kapsayan hassas ve ayrıntılı bir sınıflama yükseklik kademelerinin, eğim derecelerinin, jeolojik yapının, toprak özelliklerinin, su durumunun, mikroklimatolojik ilişkilerin ve doğal vejetasyon potansiyelinin bir sentezi olarak düzenlenmektedir (Koç ve Şahin 1999).

Ekolojik Birimler

Doğal potansiyeli belirleyen Ekolojik Sınıflama Haritası üzerinde ayırt edilebilen en küçük mekanlar, aynı kullanım uygunluğunu, aynı dayanma gücünü, aynı gelişim olanak ve bakım gereksinimini gösteren diğer bir deyişle doğal potansiyelin güvenliği ve dayanıklılığı açısından benzer önlemlere gereksinim duyulan peyzaj birimleridir (Koç ve Şahin 1999).

UZUN (2003) “Düzce Asarsuyu Havzası Peyzaj Değerlendirmesi ve Yönetim Modelinin Geliştirilmesi”
(Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı. Ankara)

isimli çalışmada Peyzaj planlamada ekolojik birimler temel alınmıştır.

Ekolojik birimlerin belirlenmesinde sırasıyla aşağıdaki işlemler uygulanmıştır

Ekolojik Birimlerin Oluřturulması

A. İklim
(Yükseklik
Grupları)

B. Büyük Toprak
Grupları

C. Morfolojik Yapı
(Bakılar)

Asarsuyu Havzası Üst Ekolojik Birimleri; A, B, C, D, E, F, G (7 adet)

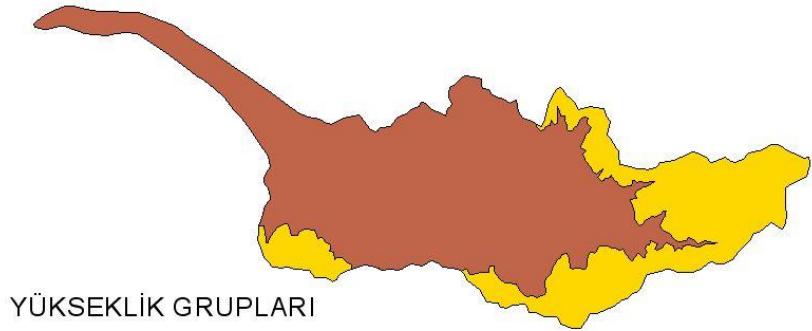
D. Arazi Yetenek
Sınıfları

E. Arazi Örtüsü
(Bitki örtüsü ve
mevcut kullanımlar)

F. Jeoloji

Asarsuyu Havzası Alt Ekolojik Birimleri; A1..., B1..., C ... (149 adet)

Düzce Asarsuyu Havzası Peyzaj Değerlendirmesi ve Yönetim Modelinin Geliştirilmesi

YÜKSEKLİK GRUPLARI

- 130-750 m
- 750-1580 m

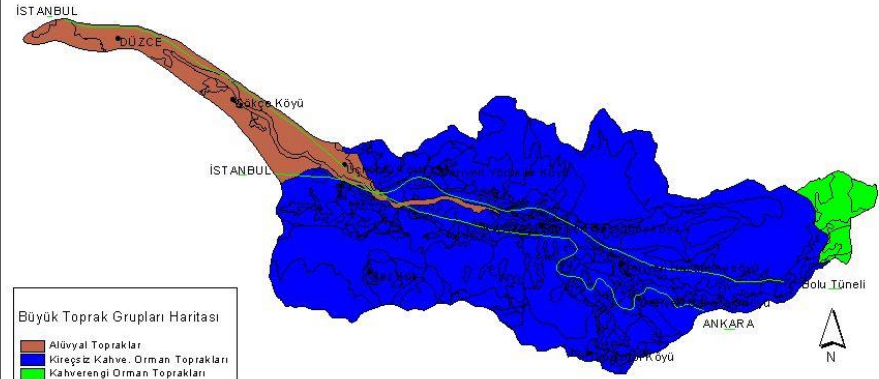
Osman UZUN
Ankara 2003

1 0 1 2 Km

Harita 4.2

A.Ü.Z.F. Peyzaj Mimarlığı Bölümü CBS Laboratuvarlarında Hazırlanmıştır.

Düzce Asarsuyu Havzası Peyzaj Değerlendirmesi ve Yönetim Modelinin Geliştirilmesi

Büyük Toprak Grupları Haritası

- Alüvyal Topraklar
- Kireçsiz Kabuk Orman Toprakları
- Kahverengi Orman Toprakları
- Otoyol ve Karayolu
- Yerleşim Birimleri

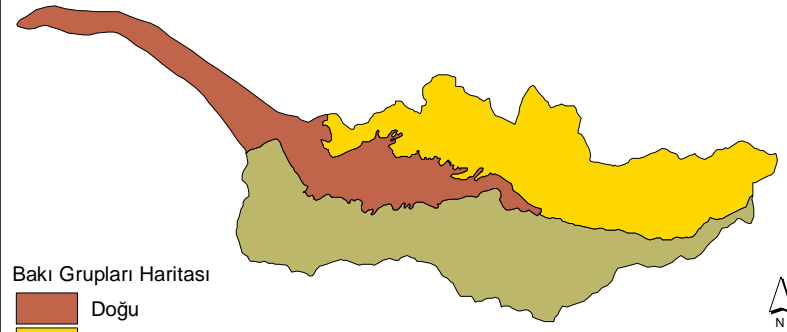
Osman UZUN
Ankara 2003

1 0 1 2 Km

Harita 4.7

A.Ü.Z.F. Peyzaj Mimarlığı Bölümü CBS Laboratuvarlarında Hazırlanmıştır.

Düzce Asarsuyu Havzası Peyzaj Değerlendirmesi ve Yönetim Modelinin Geliştirilmesi

Baki Grupları Haritası

- Doğu
- Güney
- Kuzey

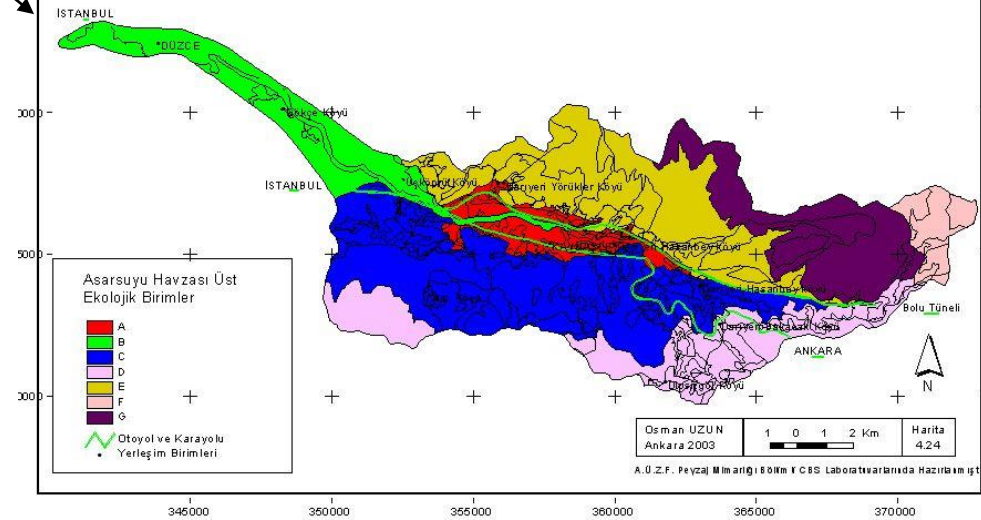
Osman UZUN
Ankara 2003

1 0 1 2 Km

Harita 4.2

A.Ü.Z.F. Peyzaj Mimarlığı Bölümü CBS Laboratuvarlarında Hazırlanmıştır.

Düzce Asarsuyu Havzası Peyzaj Değerlendirmesi ve Yönetim Modelinin Geliştirilmesi

Asarsuyu Havzası Üst Ekolojik Birimler

- A
- B
- C
- D
- E
- F
- G
- Otoyol ve Karayolu
- Yerleşim Birimleri

Osman UZUN
Ankara 2003

1 0 1 2 Km

Harita 4.24

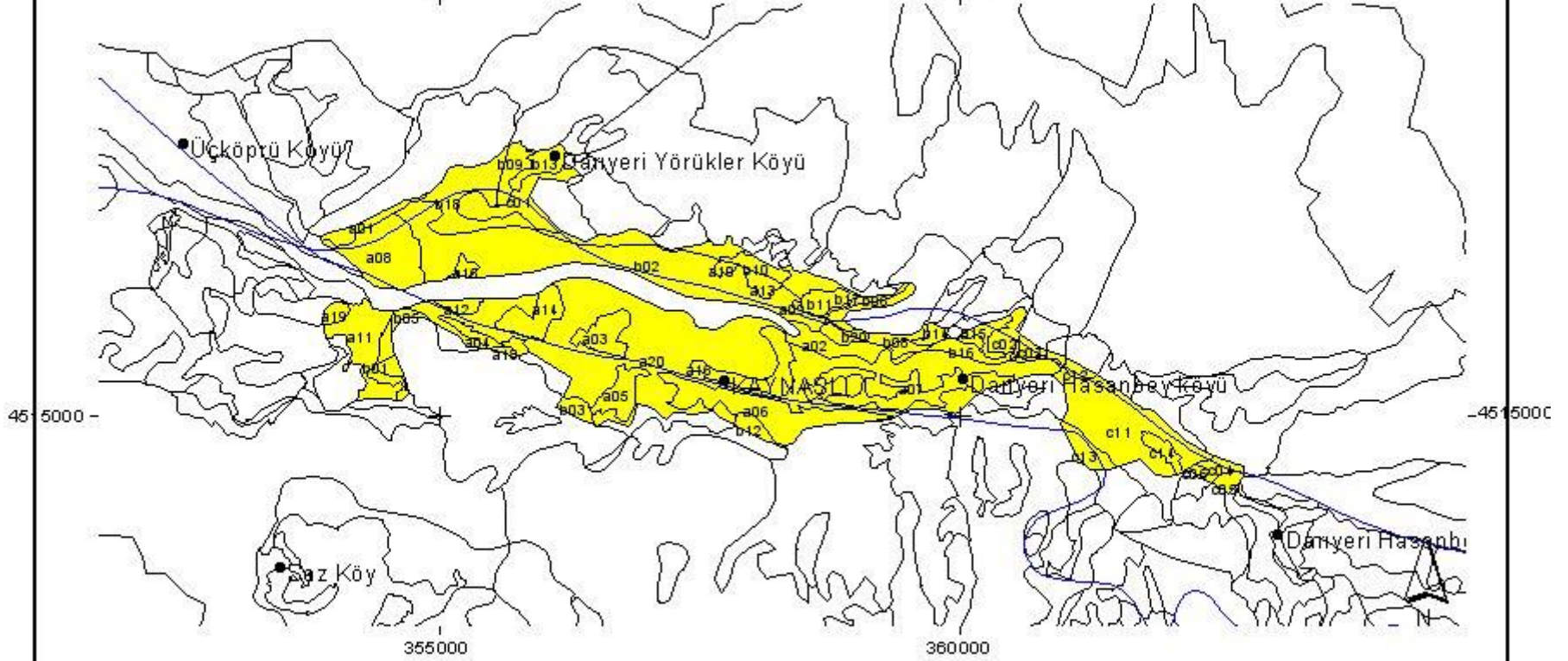
A.Ü.Z.F. Peyzaj Mimarlığı Bölümü CBS Laboratuvarlarında Hazırlanmıştır.

Bakarlar	İklim Yüseklik grupları	Büyük Toprak Grupları	Ekolojik Birim Adı	Alan km²
Düz	130-750 m	Kireçsiz kahverengi orman (N)	A	17.1
Düz	130-750 m	Alüvyal topraklar	B	18.1
Kuzey	130-750 m	Kireçsiz kahverengi orman (N)	C	39.3
Kuzey	750 m – 1580m	Kireçsiz kahverengi orman (N)	D	22.2
Güney	130-750 m	Kireçsiz kahverengi orman (N)	E	31.2
Güney	750 m – 1580m	Kahverengi Orman Toprakları (M)	F	5.5
Güney	750 m – 1580m	Kireçsiz kahverengi orman (N)	G	20.2

Düzce Asarsuyu Havzası Peyzaj Değerlendirmesi ve Yönetim Modelinin Geliştirilmesi

355000

360000

A Üst Ekolojik Birimine İlişkin
Alt Ekolojik Birim Kodları

Osman UZUN
Ankara 2003

1 0 1 2 Km

Harita
4.25

A.Ü.Z.F. Peyzaj Mimarlığı Bölümü CBS Laboratuvarlarında Hazırlanmıştır.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF	
3																																	
4	Çizelge 4.39. Asarsuyu Havzası Ekolojik Birimleri																																
5	KOD	Ekobirim	Bakılar	Yükseklik (m)	Büyük Top. G	Arz. Yet. Sın.	Arazi Örtüsü										Jeoloji																
6	Ekolojik Birimler	Düz Bakılı	Kuzey Bakılı	Güney Bakılı	130-750	750-1580	Kireçsiz Kah. Orm. T	Kahverengi Orm. T.	Alüvyal Topraklar	I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII	Yapraklı Orman	Herdemyeşil Orman	Karışık Orman	Sulu Tarım	Kuru Tarım	Fındıklık	Meyvelik	Yerleşim	Alüvyon	Andezit-Pasit-Aglomera	Asarsuyu	Killi Kireç Taşı	Kireç Taşı	Kum Taşı	Kum taşı-Çamur Taşı	Kum t-Çamur t-Kireç Taş	Metagranitoyit	Olistostrom	Piroklisit kaya-Andezit-Bazalt	Yamaç Molozu-Birikinti Konisi			
7	a01	A1a	X		X		X				X							X															
8	a02	A1a	X		X		X				X							X															
9	a03	A1e	X		X		X											X	X														
10	a04	A1e	X		X		X											X	X														
11	a05	A1e	X		X		X											X	X														
12	a06	A1e	X		X		X											X	X														
13	a07	A1e	X		X		X											X	X														
14	a08	A1e	X		X		X											X	X														

PEYZAJ DİYAGNOZU

1. Peyzaj Analizi
2. Ekolojik Sınıflama
3. **Peyzaj Diağnozu**
4. Planlama
5. Koordinasyon
6. Uygulama

Bu aşamada doğal peyzaj elemanları ve süreçler ile düşünölen alan kullanımları arasındaki ilişkilerin ortaya konulması sağlanır(Koç ve Şahin 1999)

Planlanacak alandan yararlanmanın olanakları ve sınırları, peyzaj mekanlarının doğal potansiyelinin güvenliği açısından önemli olanak ve önlemleri saptanmaktadır. Bu aşamada farklı meslek disiplinleri ile birlikte çalışmak alınacak kararların doğruluğunu artıracaktır (Koç ve Şahin 1999).

Peyzaja teşhisin konulduğu ve peyzajı oluşturan her birimden yararlanmanın, ne tür önlemler alınarak yararlanılabileceğinin ortaya konulmasıdır (Koç ve Şahin 1999).

Farklı kullanımlar açısından her bir ekolojik birimde ne tür önlemler alınacağı, ne tür öneriler getirileceğinin ortaya konulması (Uzun 2003)(Peyzaj planlamadaki amaçlar doğrultusunda ekolojik birimlerden yararlanılır)

	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AI	AJ	AK	AL	AM	AN	AO	AP	AQ	AR	AS	AT	AU	AV	AW	AX	AY	AZ	BA	BB	BC	
1	Çizelge 5.3. Asarsuyu havzası ekolojik birimler temelinde bazı öneriler																											
2																												
3	Eko Birim	Tarımsal Kullanımlar										Orman Yönetimi				Peyzaj Onarımı												
4	Yükseklik Grupları	Büyük Toprak Grupları	Bakıllar	KOD	Teraslama Şerit ekimi	Kült. önlem , teras. bağ, mera	Ağaç., biyokül. Önlem mey., bağ	Erozyon önlemleri, ağaçlandırma	Kıyı ıslah sonrası tarım ve ağaç.	Küçük Sulama Şebekesi	Sürekli Örtüleme	Tarımsal Girdilerin Optimum Kul	Fındık Yetiştirilmeyecek Alanlar	Heyelanı Önleyici Tarımsal Aktv.	Heyelan önleyici ormancılık	Herd. Ormandan Yap. ormana	Fonksiyonel Orman Yönetimi	Öz Noktaların Korunması	Önlem alınması gerekli yerleş.	Erozyon zararları onarımı	Katı atık depo alanları onarımı	Malzeme ocakları onarımı	Kıyı ve çevresi onarımı	YUKSEKLİK	BTG	SAK	INFILTRAS	
5				a01					X						X	X			X					130-750	N	HO	yuksek	cok
6				a02					X						X	X			X		X	X		130-750	N	HO	yuksek	cok
7				a03					X										X				130-750	N	Y	yuksek	dusı	
8				a04					X										X				130-750	N	Y	yuksek	dusı	
9				a05					X										X				130-750	N	Y	yuksek	dusı	
10				a06					X										X				130-750	N	Y	yuksek	dusı	
11				a07					X										X				130-750	N	Y	yuksek	dusı	
12				a08					X										X		X		130-750	N	Y	yuksek	dusı	
13				a09					X										X				130-750	N	Y	yuksek	dusı	

Çizelge 7. Diyagnoz açıklamaları

Ekolojik Sınıflar		Ekolojik açıdan uygun yararlanma biçimleri				
		Varolan koşullarda yararlanma			İslah çalışmalarından sonra yararlanma	
		Orman	Tarla	Çayır	Tarla	Çayır
1.	A 1 a	•				
2.	A 2 a	•				
3.	A 3 a	•				
4.	A 6 a	•				
5.	A 6 b	•				
6.	A 6 c	•				
7.	A ₁ 2 a	•				
8.	A ₁ 2 c	•				
9.	A ₁ 3 a	•				
10.	A ₁ 3 c	•				
11.	A ₁ 3 d	•				
12.	A ₁ 5 a	•				
13.	A ₁ 5 b	•				
14.	A ₁ 5 c	•				
15.	A ₁ 6 a	•				
16.	A ₁ 6 b	•				
17.	A ₁ 6 c	•				
18.	A ₁ 6 d	•				
19.	B 1 a	•				
20.	B 3 a	•				
21.	B ₁ 1 a	•				
22.	B ₁ 3 a	•				
23.	B ₁ 3 d	•				
24.	C 1 a	•				
25.	C 4 b	•				
26.	C ₁ 6 c	•				
27.	C ₁ 4 d	•				
28.	C ₂ 5 b	•				
29.	D 8 e	•				
Sorunlar		Önlemler				
<ul style="list-style-type: none"> ○ Tarla tarımında rüzgar erozyonu ○ Taban suyu seviyesinin fazlaca düşmesinden kaynaklanan kuraklık zararları ○ Sığ (30-40 cm) kayalıklar ○ Kurak topraklarda yüksek taban suyu kaynaklı ıslaklık ○ Killi topraklarda aşırı yağışlardan kaynaklanan kalıcı su ○ İlkbaharda geç don tehlikesi 		<ul style="list-style-type: none"> Toprağı koruyucu örtü bitkilendirmesi Yerörtücü bitki kültürleri Derin işleme, gübreleme, derin köklü bitki dikimi Drenaj uygulaması Yüzeysel drenaj uygulaması Koruyucu bitkilendirme 				

Her bir ekolojik birimde yapılması istenenler (Koç ve Şahin 1999).

PLANLAMA

1. Peyzaj Analizi
2. Ekolojik Sınıflama
3. Peyzaj Diagnozu
4. **Planlama**
5. Koordinasyon
6. Uygulama

Peyzaj analizi, ekolojik sınıflama ve peyzaj diyagnozu aşamalarında saptanan esaslara, elde edilen bilgilere dayalı olarak gerçekleştirilmektedir. Peyzaj planı, peyzaj plancısının ülke planlama, bölge planlama, diğer yerel ve mesleki planlama çalışmalarına katılmasıdır. Aynı zamanda peyzaj planı bir yörenin düzenlenmesi, korunması, bakımı, geliştirilmesi için gerekli, Peyzaj Mimarlığı ile ilgili tüm önerilerin plan ve metin olarak belirtilmesi aşamasıdır. **Planlamada** peyzaj analizinin saptamaları ve diyagnoz sonuçları temel kabul edilerek alan kullanımı, koruma-bakım önlemleri ve planlama ilkelerine uygun sosyo-ekonomik, kültürel, bilimsel ve sağlıkla ilgili koşullara, ayrıca o ana kadar yapılmış diğer planlama çalışmalarına da gerekli durumlarda uyularak öneriler belirtilmekte ve geliştirilmektedir (Koç ve Şahin 1999).

KAYNAKLAR

Koç, N., Şahin, Ş., 1999. Kırsal Peyzaj Planlaması. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi. Yayın No: 1509, Ders Kitabı: 463. Ankara.

Uzun, O. 2003. Düzce Asarsuyu Havzası Peyzaj Değerlendirmesi ve yönetim Modelinin Geliştirilmesi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi. Ankara